

Social- Børne- og Integrationsministeriet

Att. Julie Begtorp

Sendt via e-mail til: jub@sm.dk

Den 12. august 2013

D.nr. 1681-007

Sagsbeh. Thomas Gruber

Landsforeningen LEV
Blekings Boulevard 2
2630 Taastrup
Tlf. 3635 9696
lev@lev.dk
www.lev.dk

Hørings svar vedr. udkast til ændring af vejledning om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne, herunder pædagogiske principper (Vejledning nr. 8 til serviceloven)

Idet vi takker for muligheden for at kommentere ovenstående udkast til vejledning, fremsendes hermed Landsforeningen LEVs høringssvar.

Generelle kommentarer

Landsforeningen LEV var som bekendt meget skeptisk overfor lovændringen vedr. kriminalpræventive sociale indsatser, jf. det høringssvar vi fremsendte forud for Folketingets behandling af forslaget. LEVs skepsis var bl.a. begrundet i en bekymring for de domsanbragtes retssikkerhed og risikoen for forskelsbehandling. Men vores skepsis var først og fremmest begrundet i hensynet til ikke-domsanbragte borgere med udviklingshæmning i botilbud, hvor der er anbragt domfældte – samt hensynet til den socialpædagogiske faglighed i de berørte tilbud.

Endelig anså vi det for at være et alvorligt problem, når lovgivning på basis af meget få enkeltsager udstrækkes til at gælde et langt bredere spektrum af situationer og en endog meget bredere målgruppe.

Denne skepsis har udkastet til denne vejledning desværre på ingen måde bidraget til at reducere.

Vejledningsudkastet er således generelt kendetegnet ved helt at ignorere de faglige og etiske udfordringer som de udvidede indgrebsbeføjelser medfører i forhold til den pædagogiske indsats for beboere, som *ikke* er domsanbragte, men som bor i botilbud, hvor domsanbragte er anbragt. Som vi beskrev i høringssvaret på lovforslaget, indebærer de udvidede indgrebsmuligheder i forhold til domsanbragte en overhængende risiko for gradvise skred i den pædagogiske faglighed i tilbuddene i en retning, hvor indgreb i beboernes selvbestemmelse fortrænger pædagogiske virkemidler.

I høringssvaret til lovforslaget beskrev vi ligeledes, hvordan de udvidede indgrebsmuligheder risikerer at få alvorlig negativ indvirkning på de ikke-

domsanbragte medbeboeres selvbillede og opfattelse af relationerne til personale og ledelse i botilbuddet. Det kan således ikke forventes, at borgere med omfattende psykiske funktionsnedsættelser uden videre er i stand til at gennemskue baggrunden for, at personalet i tilbuddet – nu helt lovligt desværre – kan låse en eller flere af deres (domsanbragte) medbeboere inde om natten, gennemføre ransagninger, fratage ejendele mv. De ikke-domsanbragte medbeboere vil tværtimod være tilbøjelige til at forstå indgrebene over for deres medbeboere som udtryk for beføjelser, som personalet har i forhold til *alle* beboere i tilbuddet.

Det forbløffer os, at man i Socialministeriet tilsyneladende slet ikke har lyttet til disse bekymringer. Anser ministeriet virkelig bekymringen for de ikke-domsanbragte medbeboere samt risikoen for skred i den pædagogiske faglighed i tilbuddene for at være ubegrundet?

Vi er helt opmærksomme på, at Socialstyrelsen har en håndbog i relation til kriminalpræventive indsatser under udarbejdelse. Hvorvidt denne vil berøre ovenstående problematik, ved vi i sagens natur ikke. Men *uanset* om den gør eller ej, finder vi det fuldkommen afgørende, at også den egentlige vejledning beskriver disse udfordringer og anviser rammer og retning for personalets håndtering af dem.

Sprogbrug og anvendelse af eksempler

Generelt forekommer vejledningen i øvrigt kendetegnet ved relativt tungt og akademisk sprogbrug. De forholdsvis få eksempler er meget upræcise, og det er vores vurdering, at vejledningen kun i beskedent omfang vil være anvendelig for de ledere og medarbejdere, som skal agere på dette problematiske nye lovgrundlag.

Eksemplerne er desuden generelt fokuseret på beskrivelse af de situationer, der kan *berettige* brugen af indgrebsmulighederne, mens der er meget få, som angiver situationer, der *ikke kan berettige* indgreb. Denne skævhed i eksemplerne indebærer efter LEVs opfattelse en forstærket risiko for, at der ikke ydes den fornødne vejledning i forhold til håndteringen af proportionalitetsprincippet i forbindelse med indgrebene.

Igen er vi naturligvis opmærksomme på, at Socialstyrelsens håndbog muligvis – muligvis ikke – vil have en anden og bedre balance i eksemplerne samt et mindre akademisk sprog. Men vi finder det også her nødvendigt, at den egentlige vejledning justeres og udbygges.

Specifikke kommentarer

I det følgende har vi en række specifikke og mere tekstnære kommentarer til udkastet.

Pkt. 109 m., afsnit 6:

Følgende formulering kan give anledning til misforståelser: *"I vurderingen af, om betingelserne for at kunne anvende indgrebene er opfyldt, er det den anbragtes adfærd under anbringelsen, der er afgørende for, om indgrebet kan gennemføres, og altså ikke den kriminalitet, som den pågældende har begået eller er sigtet for."*

Frem for "... den anbragtes adfærd" anbefaler vi en noget mere præcis formulering a la "... konkret risiko i relation til den anbragtes handlinger".

Pkt. 109 o. afsnit 3

Det fremgår, at lederen og stedfortræderen kan have *"truffet en foreløbig afgørelse om indgreb, som efterfølgende underkendes af kommunalbestyrelsen i dennes afgørelse, og som lederen, stedfortræderen og personalet i botilbuddet skal følge."*

Denne formulering illustrerer nogle af de helt fundamentale retssikkerhedsproblemer i relation til lovgivningen om kriminalpræventive sociale indsatser. Lovgivningen og udkastet til vejledningen rummer således ingen angivelser af, hvad konsekvensen er for hhv. den anbragte borger og for tilbuddets ledelse / stedfortræder, hvis et indgreb viser sig ikke at leve op til lovgivningens betingelser. Man kan således fx forestille sig den situation, at en anbragt kan blive udsat for gentagende *ulovlige* indgreb (låst inde i sin bolig, ransagning, fratagelse af ejendele mv.), uden anden konsekvens, end at lederen/stedfortræderen får besked på at bringe indgrebet til ophør. I tilfælde, hvor den anbragte klager til Ankestyrelsen (som så underkender indgrebet), kan der blive tale om ganske langvarige indgreb uden hjemmel i lovgivningen.

Pkt. 109 p, afsnit 2

Det fremgår af udkastet, at *"... Det forudsættes, at mindre indgribende indsatser er dokumenteret, jf. de forvaltningsretlige regler om sagens oplysning"*. Denne forudsætning er efter LEVs vurdering naiv.

Langt fra alle – måske endog de færreste – ledere, stedfortrædere og medarbejdere har det fornødne kendskab til *"forvaltningsretlige regler"*, og der er derfor stor risiko for, at beskrivelsen af forsøg med mindre indgribende virkemidler bliver mangelfuld og meget uensartet. I LEV frygter vi generelt, at dokumentationen (hvis den overhovedet foreligger) i mange tilfælde reelt vil være uegnet til belysning af forløbet – og dermed også som grundlag for faglig læring, der kan forebygge behovet for indgreb i andre situationer.

I § 137 m er der desværre ikke medtaget noget eksplicit krav om, at registreringen af et indgreb også skal indeholde en beskrivelse af de pædagogiske handlinger.

ger/virkemidler, der er forsøgt anvendt *for at undgå indgrebet*. Denne alvorlige mangel bør søges kompenseret ved, at vejledningen tydeliggør relevansen af beskrivelser af de forudgående pædagogiske indsatser samt eksemplificerer hvad en sådan beskrivelse kan indeholde.

Pkt. 109 p, afsnit 5

Det fremgår af udkastet, at der *"... kan der være tilfælde, hvor der er behov på [for] specialrådgivning i forhold til de mest specialiserede og komplicerede enkeltsager"*.

I betragtning af indgrebenes karakter samt den kompleksitet, som ofte kendetegner den indsats, der er behov for i relation til denne målgruppe, bør denne formulering skærpes, således at der ikke blot *"kan være tilfælde"*, men derimod fx 'at der i mange tilfælde er behov for.'

Pkt. 109 q, afsnit 9

I dette afsnit sker der en glidning i formuleringen af den type indgreb, der er tale om. Det fremgår således pludselig, at *"Personalet har de muligheder for at foretage indskrænkning i den anbragtes adgang til internet og telefon, som fremgår af § 137 g, stk. 1."* Modsat andre steder i vejledningen tales der ikke her om at der kan træffes afgørelse, men derimod om, at "personalet" (ikke leder/stedfortræder/kommunalbestyrelse) kan "foretage indskrænkninger".

Denne formulering skaber både tvivl om, *hvem* der kan træffe afgørelse, og om, hvorvidt der er tale om en mere generel kompetence, som er tillagt "personalet".

Formuleringen (der gentages i 109 r, afsnit 5 samt 109 t, afsnit 6) er i øvrigt, et illustrativt eksempel på, hvor nemt der kan ske problematiske glidninger i forståelsen af, *hvilke* beføjelser lovgivningen har givet *hvem*.

Med venlig hilsen

Sytter Kristensen
Landsformand